

MONOR VÁROS
TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ
(2002. május)

MONOR VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Tartalom:

Elozmények és jelenlegi állapot

A város történeti fejlődése (katonai felmérések)

A településrendezést meghatározó természeti tényezők

Területfelhasználás és tájszerkezet

Természetvédelem

Zöldfelületi rendszer

Településszerkezet

Közlekedéshálózati összefüggések – a fejlesztés irányai

Monor statisztikai adatai

Népmozgalom

Területfejlesztés

Intézményfejlesztés

Környezetvédelem

A fejlesztési koncepció meghatározó elemei

A település jövőképe

Fejlesztési területek

Közlekedésfejlesztés

Tájrendezés

Természetvédelem

Zöldfelületrendezés

Környezetvédelem

2002. május

MONOR VÁROS TELEPÜLÉSFEJLESZTÉSI KONCEPCIÓ

Elozmények és jelenlegi állapot

Monor a kistérség tényleges gazdasági és szellemi-oktatási központja, hagyományos közigazgatási és városi szolgáltatási szereppel.

Elhelyezkedése miatt az elmúlt évtizedekben a fejlődése egyenetlen volt. Jó közlekedési kapcsolatai a Fovárossal a XIX. század közepe óta azt jelentették, hogy munkavállalóinak java része bejáró dolgozóként élt, a helyi ipar kevésbé fejlődött, „alvóváros”-ként létezett.

A II. Világháború után az agglomerációban létező megszorító intézkedések itt is éreztették hatásukat, bár nem tartozott hivatalosan soha az agglomerációs gyurube, a település mintegy légüres térben létezett, infrastruktúrája elmaradott volt, fejlesztés alig-alig történt.

A XIX. század végén és a XX. század elején kialakult városközpont kisvárosi arculata, a hagyományos közigazgatási egységek és közintézményei jelentették a „várost”, városi rang nélkül.

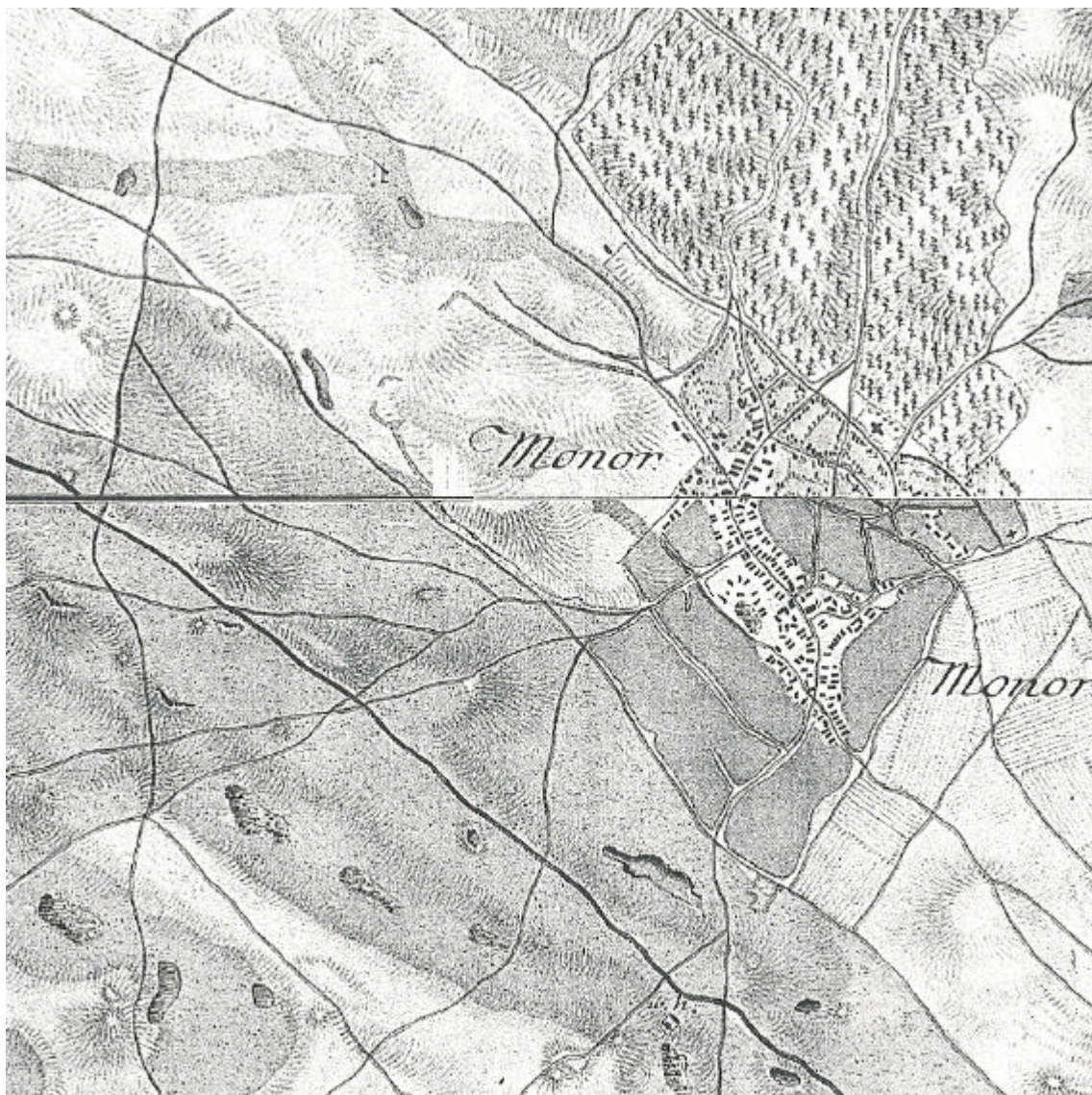
A város történeti fejlődése

A település az Alföld és a dombvidék találkozásánál, a gödöllo-ceglédberceli dombvidék lábainál alakult ki. A település már a síkságon helyezkedik el, a dombokra eredetileg csak a hagyományos szoloterületek és kertek húzódtak fel. A településmag, a házak, a Pestre vezető országos főútvonaltól távolabb, a dombok közelében települtek.

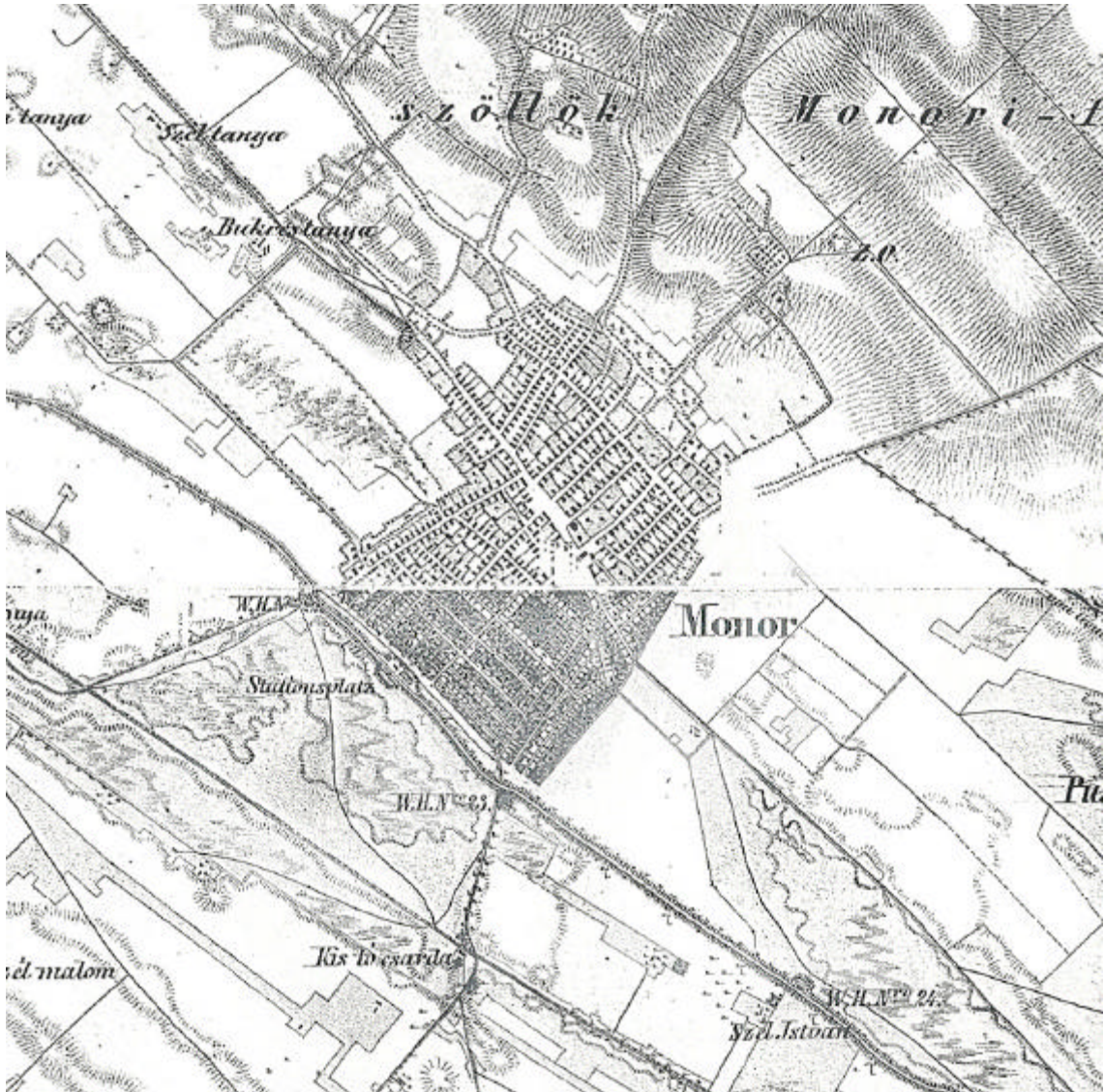
A szoloterületek már XVIII. szd. végén azon a területen voltak, ahol ma is elhelyezkednek. Ellentétben a környező települések egy részénél tapasztaltakkal, ahol felszámolódtak, Monoron végig megmaradt a szolokultúra és nem változtatta meg területi elhelyezkedését sem. (A síkföldi telepítésű szolok

Vasadon, Üllon, Péteriben szinte teljesen felszámolódtak.) Az **I. katonai felmérés** (17...) Monort mint két – belsotelkes települést mutatja. A belső részek halmazos jellegűek, bár az utcás rendeződés felé tartva, de a nagy-kiterjedésű szolok és a településmag között ólaskertek látszanak. A település méretéhez képest nagyon jelentős a szolo területe.

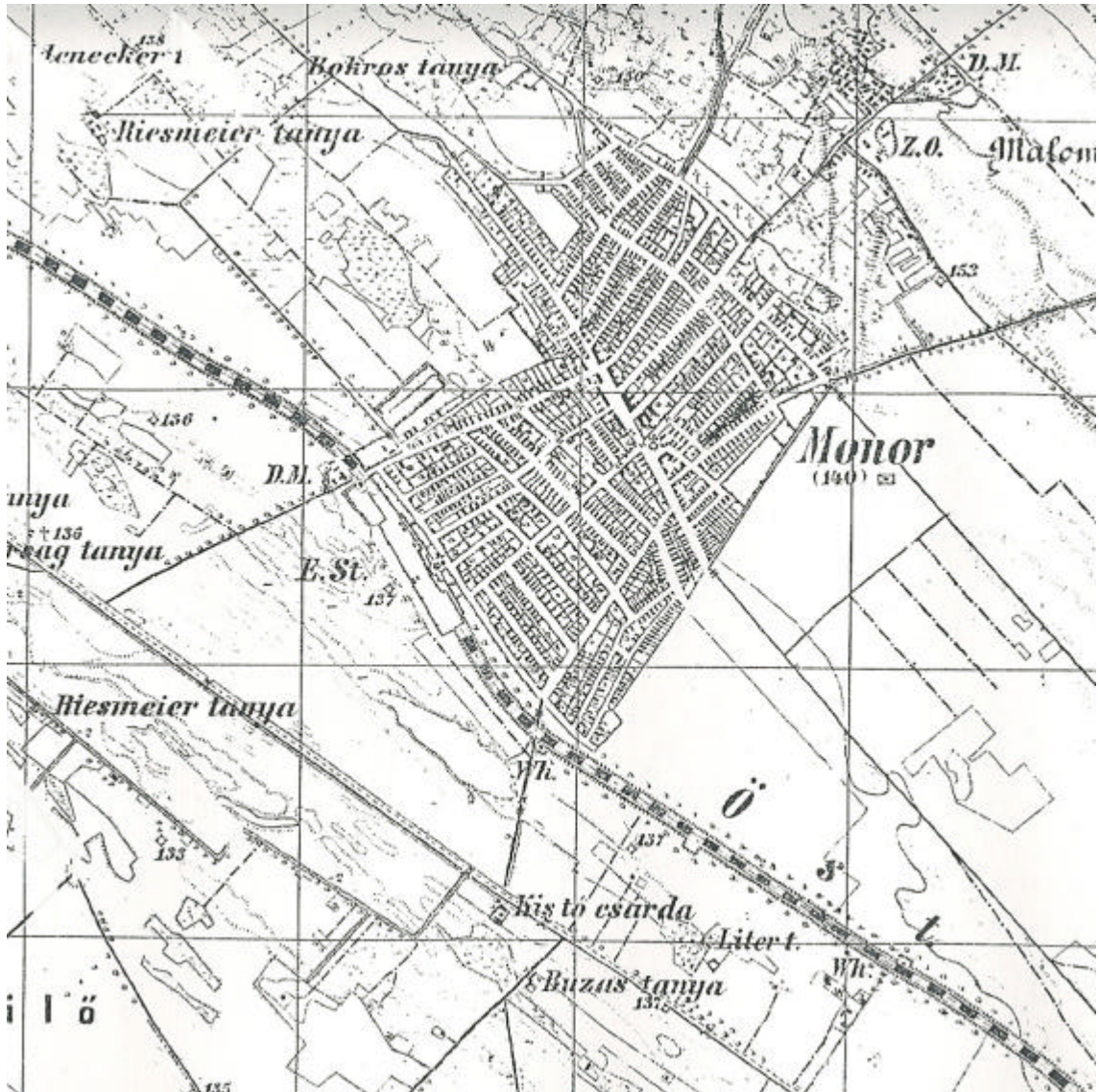
A Pestre vezető országút a jelenlegi helyén látható és bár nincs még véglegesen rögzült külső úthálózat, az Ady Endre (Pesti út) és a Kistói út felismerhető. A Kis tó (bár „nagy” nem látszik) ábrázolásra került. A település körül művelt kertészek látszanak és kiosztott szántók (?) a nagy legelő területek mellett.

I. Katonai felmérés

A fejlődés első mesterséges akadályát a XIX. század közepén megépült vasútvonal jelentette. A Telep (már a neve is jelzi, hogy nem tartozott eredetileg a településhez) a XX. század közepén érte el véglegesen a 4 főútvonalat és töltötte ki a rendelkezésre álló teret.

Monorierdő üdüloterületként kezdett fejlődni, jóhíru és kedvelt strandja miatt, majd csak a század második felében vált inkább lakóterületté. Részben orzi még üdüloterületi jellegét a strand hiányában is.

Az ipari területek a vasút közelében kezdtek el fejlődni (Maggyár, Kefegyár), majd északon alakult ki ipari terület (Mezogép, Mávaut, stb.). A következő lépcső a 4-es út és a vasút közötti nyugati oldal logisztikai jellegű területének kialakulása (Tüzép és környéke) ami lehatárolta a települést, majd sajnálatos módon átlépte a foutat és a kilencvenes években, déli irányban

is (vasadi oldal) elkezdődött a telephelyek kialakítása.

A lakóterületek ennek következtében kelet-nyugati irányban fejlődtek a vasúttal párhuzamosan és kismértékben észak felé.

A hetvenes évek végén kezdődött meg a belső területek átépülése a központ mellett, nem túl szerencsés formában és nagyvonalú lakóterület-fejlesztés fogalmazódott meg az 1980-as ÁRT-ben a Pozsony utca mellett. Csak az első ütem épült meg, majd befűlt az építés. A családiházak területek fejlesztése

(„Monoron ez a kedvelt építési forma.”???) azonban tovább folytatódott.

Északon a pincék és a lakóterületek gyakorlatilag összenettek, nyugati oldalon a szennyvíztisztító akadályozza

a további fejlesztést. Délen a 4-es főút és a vízbázis területe zárja le a lehetőségeket.

Nyitott a település keleti irányban, Monorierdő felé, bár néhány objektum már itt is akadályt jelenthet.

A településrendezést meghatározó természeti adottságok

Földrajzi fekvés, domborzat

Monor Pest megye középső részén, a Gödöllo-Ceglédberceli-dombság és a Duna-Tisza közti Homokhátság találkozásánál helyezkedik el. A város északi határán lévő Strázsahegy szelíd, átlagosan 200 m tszf-i magasságú DK felé lankás lejtésű, hullámos síkságba átmenő dombvidék. A település déli, sík részei régebben mocsaras, vizegyes területek voltak, amit lecsapoltak, így alkalmassá téve a területet a településfejlesztésre és a mezőgazdasági termelésre.

Geológiai adottságok, talajviszonyok

Monor köze felsopannóniai üledékekből épült, amire az Os-Duna helyenként több száz méter vastagságú, kereszttrétegzett homokot terített. A pleisztocén második felétől a terület kissé megemelkedett, s felszínét homokos lösz borította be. Monor nyugati peremén áthalmozott futóhomok is csatlakozik a löszhöz. A löszös agyagon csernozjom barna erdotalajok és mészlepedékes csernozjomok képződtek.

A csernozjom barna erdotalajok mechanikai összetételét jó termékenységű vályog, kisebb foltokban homokos vályog adja. A területen megtalálható mészlepedékes csernozjom talajok termékenységük igen jónak mondhatók.

Vízrajzi adottságok

Felszíni vizek

Monor a két Tápió felső vízgyűjtőjének területén fekszik, ami száraz, gyenge lefolyású vidék. A vízhiányt a tározókkal próbálják kiegyensúlyozni a Monor-Irsai-dombság kistájban. Egy tározó található a városban is, amely 12 ha kiterjedésű. A település északi (Gyáli I. csatorna), déli (24. számú) és nyugati (241. számú) részén folyik egy-egy mesterséges belvízelvezető csatorna. A legtöbb utcában található csapadékvíz elvezető árok.

Felszín alatti vizek

A területen található nátrium-kalcium-magnézium-hidrokarbonátos jellegű talajvíz összefüggő, a völgyekben 2-4 m, a hátsókban 4-6 m között érhető el. A talajvíz mérsékelten kemény és szulfátos. A rétegvizek mérsékelten vasas és kemény jellegűek. A város területén hat ponton található rétegvíz-készlet, a város körül pedig négy ponton. A városban három mélyfúrású kút található, amelyek belső védőterülete biztosított. Az elméleti vízkészlet kihasználtsága 70% feletti. A csatornázottságban lévő hiányosságok miatt mindkettő potenciálisan veszélyeztetett.

Klimatikus viszonyok

A településre a mérsékelten meleg-mérsékelten száraz éghajlat jellemző. A napsütéses órák évi száma 1950-2000

között van, amiből 800 órán át nyáron, 180-190 órán át télen süt a nap. Az évi középhoméroség 10,2 °C. Az évi csapadékmennyiség 550 mm körül van, amiből a vegetációs időszakban valamivel több, mint 300 mm hullik. A városban mérték a napi csapadékmaximumot 134 mm-t. Az uralkodó szélirány Ény-i, az átlagos szélsébség 3 m/s.

Természetes növénytakaró

Monor növényföldrajzi beosztását tekintve a borsényi flórajárás részét képezi. Az erdők helyét ma túlnyomóan szántók és szolok foglalják el. A még meglévő erdők döntően telepített akác és fenyves állományok alkotják. A térség potenciális erdotársulásai a molyhos kocsánytalan tölgyesek (*Quercetum pubescenti-petraeae*), a pusztai tölgyesek (*Festuco-Quercetum roboris*), a gyöngyvirágos tölgyesek (*Convallario Quercetum roboris*) és a tatárjuharos tölgyesek (*Aceri tatarico Quercetum roboris*). Az erdővel nem fedett részeket zárt homokpusztai

Területfelhasználás és tájszerkezet

A külterületen dominálnak a mezogazdasági természetfelületek. Az összes mezogazdasági terület 2789 ha-t tesz ki, amelynek 73%-t a szántók, 17,14 %-át a szolok, gyümölcsösök adják. A szolo területi részaránya igen magas, valójában azonban annak jelentős része évek óta műveletlen. A gyep nem éri el az 1 %-ot, ami országos összehasonlításban nagyon kevés, de még a térség adottságaihoz képest is csekély arány.

A művelésből kivett területek 68, 91 ha-t, míg az erdők 440,3 ha-t tesznek

rétek (*Astragalo-Festucetum sulcate danubiale*) és löszpusztai rétek (*Salvio-Festucetum sulcate pannonicum*) borították, melyek a vízrendezések következtében kiszáradtak, feltöltésre kerültek. Jelenleg ezen élőhelytípusok az összterület 3%-t sem érik el, társulásaik degradálódtak. Jellemző növényei a területnek a homoki csüdfu (*Astragalus varius*), a homoki viola (*Syrenia cana*), a gubóvirág (*Globularia aphyllanthes*), és a kutyatej (*Euphorbia seguieriana*).

Állatvilág

Az állatvilágról kevés információ áll rendelkezésre, nem kutatott terület. Valószínűleg a környezeti terheléseket jól tűró fajok alkotják a különböző állattársulásokat. A felhagyott agyagbányákat, löszpartokat gyurgyalag és parti fecske kolóniák foglalták el. A Gyáli-csatornában néhány éve még kővi csík élt, annak ellenére, hogy a víz erózióval szennyezett.

ki. A művelési ágak térbeli eloszlása a területen jól elkülöníthető.

Szolo és gyümölcssterületekkel a település északi részén, erdőterületekkel pedig a délnyugati területeken, Monori-erdő térségében találkozhatunk. A település lakott részei — a tanyás részeket nem tekintve — a közigazgatási terület középső részén helyezkednek el.

Meghatározó elemként jelennek meg a tájszerkezetben a településen áthaladó vonalas létesítmények a 4. számú főút, a 4610 számú, a 3111 számú és a 3112-es számú út, valamint a vasút.

A természeti célú területfelhasználás néhány jellemző adata (KSH, 2000)

Gazdaságok száma	991
Ebból egyéni gazdaság	980
Szántó és szántóként használt kert (ha)	2051,68 [412]
Szolo összterülete (ha)	492,23 [424]
Szolo termoterülete (ha)	480,16 [393]
Gyümölcsös összterülete (ha)	39,95 [69]
Közigazgatás határos terület (ha)	6186
Szántó (aranykorona érték/ha)	17,29
Gyümölcsös (aranykorona érték/ha)	42,44
Szolo (aranykorona érték/ha)	28,61

Vízgazdálkodási területek, vízügyi létesítmények

A település déli részén, a 4610-es számú út (Kistói út) mellett található a település vízmu telepe. A teleptől délre, valamint nyugatra eső részeken helyezkedik el a települést kiszolgáló ivóvízbázis.

Bányaművelés, bányászati tevékenység

A település északi részén valamikor agyagbányászat folyt. A felhagyott agyagbánya helyén került kialakításra a település új hulladéklerakója.

Természetvédelem

Az intenzív nagyüzemi mezőgazdasági termelés és az egyoldalú településfejlesztés az eredeti természeti adottságokat, táji értékeket csaknem teljesen felszámolta Monoron. Ezért oktatási-nevelési és hagyományörzési szempontból különösen fontos lehet a még meglévő csekély természetközeli tájrészlet számbavétele és megőrzése.

Monor külterületén egy helyi jelentőségű természetvédelmi terület: a Forrás és környéke, valamint egy agrártörténeti értékű pinceegyüttes a Strázsahegyi található.

A településben helyi jelentőségű természetvédelmi területként védett a

Forrás és környéke a belterülettel kb. két kilométerrel északra.

A forrás Monor északi részén a Forrási-duló részen ered, egy viszonylagos mély bevágású völgyben. A foglalt forrás közvetlen környezetében kis kiterjedésű mocsár, fuzliget és mocsárrét-maradvány található. A terület állapotára az 1990-es évek elejének aszályos időjárása erózió nyomta bélyegét, azonban a forrás környékén a növénytakarások jobbra érintetlenek. A völgyre lefutó meredek domboldalak növényzetét száraz gyepek, cserjések alkotják, a dombhátakon telepített tölgyesek, fenyvesek, akácok láthatók. A mocsárréten nyíló jellegzetes növényfajok közé tartozik a mocsári gólyahír, a fekete nádalytó, a kúszó boglárka és az oszi kikerics. A

pusztagyepék védett növénye a bennszülött budai imola. A forrás és környéke állattani értékeiről kevés információ áll rendelkezésre. Csapadékos években a terület kiváló élőhely a védett és fokozottan védett békák, gótéék számára.

Az agrártörténeti értéket képviselő pincesorok jól tükrözik a térség építészeti stílusát, orzák a szolotermesztés hagyományait.

A belterülettel délkeletre és délre elhelyezkedő "természeti területeket" gyepék, vízenyos területek alkotják.

Zöldfelületi rendszer

Monor zöldfelületi rendszere a hazai településekkel összehasonlítva átlagosnak tekinthető. A meglévő elemek jól illeszkednek a település szerkezetébe, de a zöldfelületi elemek mennyiségében és elhelyezkedésében hiányosságok tapasztalhatók. Általánosságban elmondható, hogy a település vonalás elemeit (útjait, utcáit) egy vagy kétoldali fasor kíséri, az útpadkák gyepesítettek vagy virágokkal beültettek. A meglévő csapadékvíz-elvezető árkok nagyobb részben gyepvel, kisebb részben földdel borítottak. A közkertek rendszertelenül, szétszórva találhatók. Szerepüket (rekreáció, környezetvédelem, mikroklima-javítás, tájképvédelem, közlekedésbiztonság stb.) csak részben töltik be, elhanyagoltak, kihasználatlanok vagy nehezen megközelíthetőek. Kevés és kis méretű a rekreációt szolgáló meglévő elem. A vonalás elemek elhelyezkedésük révén összekapcsolják ugyan a felületi elemeket, de hatékony, közvetlen kapcsolatot nem biztosítanak közöttük.

1. Lakóterületi kertek

a., Családi házas beépítés

A település beépítésére ez a típus a legjellemzőbb. A telkeken belül a házak vagy az utcafrontra települtek (ez a jellemzőbb), vagy a ház előtt virágos elokert található. Az épületek mögött főként termesztési célú zöldfelületek, kertek találhatóak, amelyek gondozottak és nagy biológiai értéket képviselnek.

b., Tömbtelkes beépítés

Tömbtelkes beépítéssel a település két részén, a Pozsonyi utcában és a Kis Erno utcában találkozhatunk, valamint tömbtelkes beépítés van folyamatban a Balassi Bálint utca sportpálya felőli részén is.

A Pozsonyi utcai tömbtelek belsejében egy „szánkózó domb”, valamint 2 játszószer és egy homokozó található. A terület növényzettel fedettsége jó, bár annak nagy részét csak gyep alkotja. A területen megtalálható fák fiatalok és elsősorban a házfalhoz közeli részen helyezkednek el. A tömbházat vadgesztenye, juhar, fuz, fekete nyár, fekete fenyő veszi körül. A játszótér állapota leromlott, funkcióját nem tölti be.

A Kis Erno utcai tömbtelkes beépítés a településközpontban helyezkedik el, a lakóházak 4 szintes panelépületek. A telek nincsen elkerítve, a közhasználat nem korlátozott. A zöldfelület kialakítása vegyes, nem tervezett, de közvetlen összeköttetésben áll a fútca egyik közkertjével.

Az épülő Balassi Bálint utcai tömbház a volt laktanya helyén helyezkedik el. Nyugati részén főleg idős fufák közül álló növényegyüttes található, keleti része egyelőre rendezetlen.

Közintézmények zöldfelületei

Zöldfelületi intézmények

Sportpálya

A sportpályát a Balassi Bálint utcáról lehet megközelíteni. A területen 2 füves sportpálya, 1 betonozott kosárlabda pálya, valamint 2 salakos teniszpálya található. A terület gondozott. A sportpályát akácok és nyárfák határolják. Környezete rendezetlen.

A stadion felújítása szerepel az ISM programjában.

Strand

A sportpálya mellett található egykori (több mint 20 éve megszunt) strand területe rendezetlen. Törmelék- valamint, hulladéklerakás található környezetében. A terület Balassi Bálint utca felőli részén az Önkormányzat által kialakított új játszótér található, melyet főleg fából készült játékok alkotnak. A játszótérrel fehér nyárfák övezik.

A területen az önkormányzat uszodát épít.

Temető

A település temetője két részből áll, amelyet a Bajcsy-Zsilinszky utca oszt ketté. A nagyobbik terület (az utca bal oldalán) növényzetét főleg idős platán, akác, hárs és tuja alkotja. A temető nem tervezett, de gondozott. Ettől csak az észak-nyugati rész tér el, ahol a növényzet elvadult, így a terület rendezetlen hatást kelt. A temető másik része (az utca jobb oldalán) kisebb, de ugyancsak gondozott. A temető kapujától a kápolnáig idős, kettős platánsor található. A temető északi részén a temető a szép és idős növényzetének köszönhetően park jellegű.

Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények

Óvodák

A település óvodái általában megfelelő zöldfelületi fedettségűek, de területük kevés és néhol problémák vannak a növényalkalmazással (diófa, vadgesztenye kiültetésével) is. A kihelyezett játszószerkezetek állapota általában jó és a célnak megfelel.

Általános iskolák

A településen található általános iskolák zöldfelületi fedettsége változatos képet mutat. Van olyan iskola, amelynek szinte az egész területet burkolt, növénykiültetés nem található az iskola területén és van olyan is, ahol a zöldfelületi fedettség 50%-os. A jellemzően alkalmazott növények a nyár és az akác.

Középiskolák

A középiskolák udvarai általában kicsik, nagy részük burkolt. Növénykiültetéssel csak az iskola előkertjében, a sportpályák, udvarok szélén találkozhatunk.

Templomok

A település templomkertjei gondozottak, fákkal, cserjékkel valamint lágyszárúakkal kiültetettek. Növényzetüket elsősorban idős fák alkotják. Jellemző fajok közé tartozik a vadgesztenye, a nyír, az orgona, a fűz, a tuja és a fekete fenyő.

Zöldterületek

Közpark

A település területén két közpark található a Tavas park és a Gera park.

A Tavas park a Kistói út mellett helyezkedik el. Kialakulását a terület vízviszonyainak köszönheti. A park nyugati részén újonnan kialakított játszótér található az emlékmű előtt. A

park kialakítása nem mutat tervezettségét. Az alkalmazott növényfajok között találhatunk tölgyet, nyárt, nyírt, juhart, füzet. A park nyugati részén szánkózó domb van, amelynek környezetében törmeléklerakás található.

A vasútállomás közelében található a Gera park. A parkot nyugatról és délről fagyalsor határolja. A parkot idos juharok, nyárok, nyugati ostorfák, akácok alkotják. A park zöldfelületi fedettsége jó, de a kihelyezett padok, lámpák állapota nem megfelelő.

Közkertek

A település területén több közkert is található, általában muemléki környezetben. A település központban elhelyezkedők gondozottak, a kertek területén dísznövény kiültetés található.

Közlekedési területek

Fasorok, utcafásítások

A településen lévo fasorok általában az utcák mindkét oldalán találhatók. Jellemzo rájuk, hogy nagy részüket gyümölcsfák (meggy, szilva) alkotják, kb. 10-15 cm-es törzsátmérovelel. A gyümölcsfajok mellett gyakran alkalmazott az akác, a juhar, a fuz, a vadgesztenye, a májusfa és a vérszilva. A cserjék közül a tuják valamint az orgona van túlsúlyban. Eloszeretettel alkalmazott a fagyal és a lonc is. A fák egészségi állapota jó. Gyakran található fiatal fasorok is. A fasorok hiánya elsosorban az újabb lakórészekeken jelentkezik. A növénytelepítés legnagyobb akadályá az utca mindkét oldalán megjelenő légvzeték, illetve az utak burkolatlansága, ami miatt közlekedésre szinte az utcák teljes szélességét használják. Ez az oka, hogy az utcaszéli gyepsáv sok helyen hiányos.

Az utcák fásítottságát figyelembe az alábbi négy típus jelenik meg a településen:

a, Kiemelten értékes, viszonylag egységes, egészséges fákból álló fasor; idos példányok elfordulásával.

b, Kevésbé értékes, ugyanakkor nagy biológiai értéket adó, hiányos fasor. A hiány pótlására van lehetőség.

c, Aaz utcafásítást csak néhány fa, illetve cserje képviseli.

d, Aaz utcán nincs, vagy az utca keskenysége miatt nem is megoldható a növénykiültetés.

Mindezeket figyelembe véve kiemelten értékes és jó fasorok a következő utcákban találhatóak:

Kossuth út (településközponti része), Arany J. utca, Batthyányi u., Deák F. utca, Dugonics u., Kisfaludy u., Kölcsey u., Liszt F. u., Nefelejcs u., Szilágyi D. u., Virág utca

A fobb közlekedési útvonalak szélesek, burkoltak, két oldalt járdával és árokkal ellátottak. A járda és az úttest között általában széles gyepsáv található. Ezen utak fásítottsága elég jó, de egységes fasorral itt sem találkozhatunk. A környezetvédelmi és közlekedésbiztonsági szempontból fontos cserjesávok általában hiányoznak.

Az utcák településszegélyi részei rendezetlenek, növényzetük degradált, gyomos. A településszegélyen a legnagyobb problémát a 4-es út közelsége jelenti, melyet nem választ el zöld sáv a település lakott részétől, így mind a zaj, mind pedig a levegőporszennyezés közvetlenül éri a szélső házakat.

Szép és idos fák találhatóak továbbá: a vasútállomásnál (vadgesztenye), az

Ady E. és a Jókai M. utca kereszteződésénél (akác), a Jókai M. utcában (platán), az Avar utcában (nyár) és a temetőben (kettős platánfasor).

Vasút menti szabad területsáv

A települést szinte kettévágja, a jelentős zajterheléssel járó Budapest-Cegléd vasútvonal. A vasút mellett sok az elhagyott, degradált terület. A pályatest két oldalán, néhány helyen megjelenik a terhelést csökkentő zöld sáv, de ezek aránya kevés. A vasútállomás területén nagyobb rendezetlen területek találhatók náddal és ruderalis gyomokkal borítva.

Erdők

A településen található erdőket elsősorban telepített nyárasok alkotják. Az erdők aljnövényzete degradált, néhol hulladékkal illetve törmelékkel terhelt.

MONORIERDO

Természetvédelem

Monori-erdőn több idős tölgyfa és hársfa található, amelyek egyedi tájértékként jelennek meg a településen.

Zöldfelület vizsgálat

1. Lakóterületi kertek

a, Családi házas beépítés

A település beépítésére ez a típus a legjellemzőbb. A telkeken belül a házak vagy az utcáfrontra települtek (ez a jellemzőbb), vagy a ház előtt virágos előkert található. A hátsókertekben elsősorban természetesi célú zöldfelületek találhatók, melyek gondozottak és nagy biológiai értéket képviselnek.

A Monori-erdőn található lakóterület családi házas beépítésű, míg az üdülőterületen elsősorban hétvégi házak találhatók. A családi házak, valamint a hétvégi házak kertjei aktív biológia felületként jelennek meg a településen. Értéket képviselnek az udvarokban megjelenő idős és szép kocsánytalan tölgyek.

Közüintézmények zöldfelületei

Zöldfelületi intézmények

Sportterület és strand

Monori-erdőn egy gyepes sportpálya található a vasút, a 4.sz közút, valamint a fatelep közé ékelődve. A terület központi részén található a valamikori strand, melyből ma csak a leromlott állapotú fürdőmedence, a strand lépcsői valamint egy homokos sportpálya látható. A volt strand területén idős tölgyek, hársak és egybibés galagonyák találhatók.

Jelentős zöldfelülettel rendelkező intézmények

Óvodák

Monori-erdőn egy óvoda található. Az óvoda területe megfelelő, nagy része homokos, illetve gyepes. A zöldfelületi fedettsége kevés, az óvoda területén csak 2 idősebb (cseresznye, nyár) és egy fiatalabb fa (juhar) található. A kihelyezett játszószerkezet állapota elfogadható, de kevés.

Általános iskolák

Monori-erdőn egy általános iskola van. Az iskolát néhány szép tölgyfa veszi körül, ugyanakkor a burkolt felületek aránya igen nagy.

Zöldterületek

Közpark

Monori-erdőn egy közpark található a Gyöngyvirág és a Szabadság utca

keresztezodésénél. A park szép és idos tölgyekkel van körbevve. Területén játszótér is kialakításra került. A játszótéri elemek állapota általában jó, de mennyiségük kevés.

Közkertek

Közlekedési területek zöld felületei

Fasorok, utcafásítások

Monorierdon az utcák fásítottsága nem jelentos. A terület értékét növeli azonban, hogy a kertek zöldfelületi fedettsége 80% körüli. Az utcák általában nem burkoltak és csapadék-elvezeto árok sincsen mellettük.

Szép és idos fák található:

Monorierdon a Szabadság úton (tölgy, akác, hárs),

a volt strandnál (tölgy) és az általános iskolánál (tölgy).

Vasút

Monorierdon a vasutat foleg akácból, olajfából álló keskeny erdosáv szegélyezi. A vasútállomás környéke rendezetlen.

Erdok

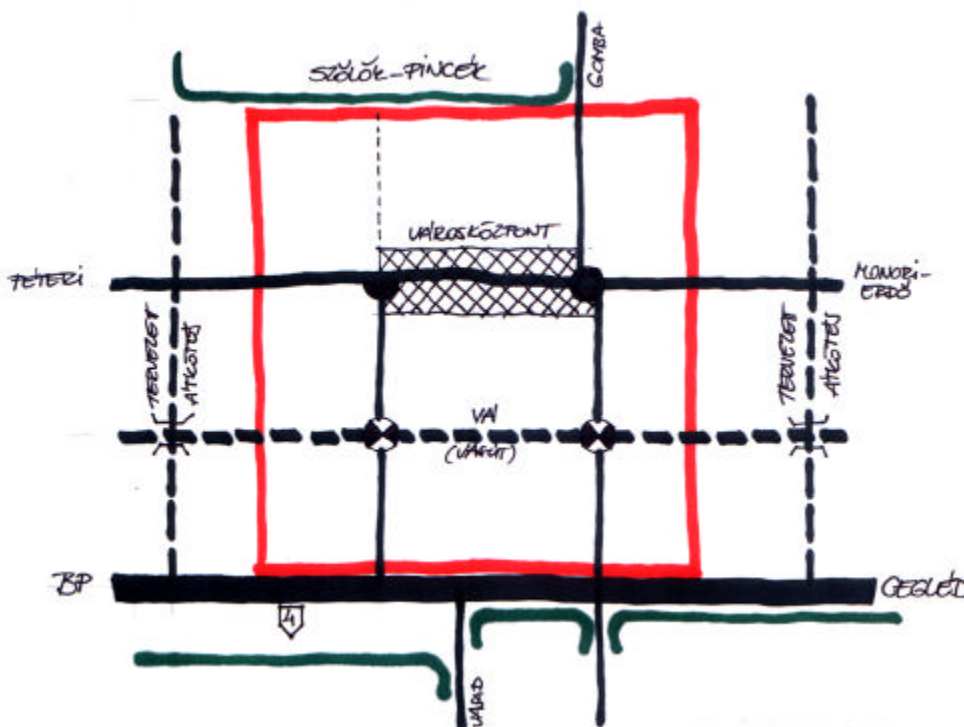
A településen található erdokat elsosorban telepített nyárasok alkotják. Az erdok aljnövényzete degradált, néhol hulladékkal illetve törmelékkel terhelt.

Településszerkezet

Monor településfejlődését a természeti adottságok – dombvidék és síkság találkozási pontja - és az ezzel összefüggő közlekedési folyosók - országos főútvonal és vasút - fejlődése szabta meg.

A korábbi településrendezési tervek „sugaras-gyurus” szerkezetüként írták le a települést, holott ez csak látszólagos a tényleges szerkezet inkább „rács” jellegű. (lásd a mellékelt ábra)

Elvi szerkezet (1 ábra)

A tervezett szerkezeti változtatások ezért nem is valósulhattak meg, nem csak az anyagiak hiánya akadályozta meg a változtatást. Az 1989-ben készült ÁRT felülvizsgálat már rácsszerkezetként képzelte el a városfejlesztést.

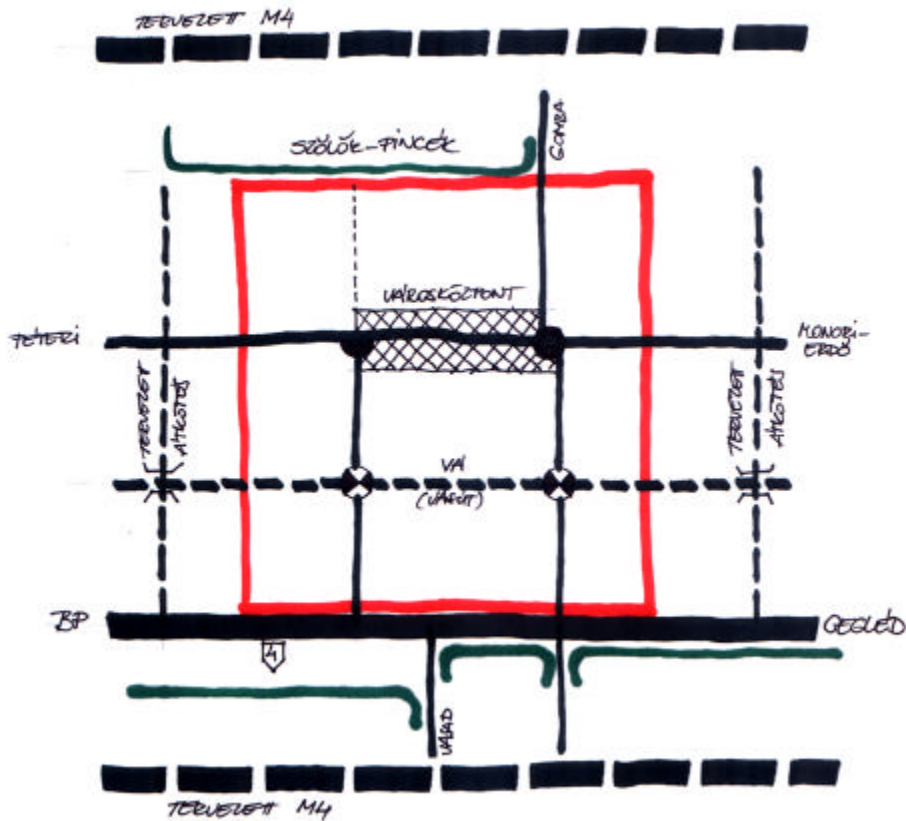
A fő közlekedési nyomvonalak által meghatározott településszerkezet hasonló elvek alapján fejleszthető tovább. Alapvető probléma a vasúti átjárók kiváltása vagy helyben történő fejlesztése, különszintű kialakítása.

(Ady úton csak felüljáró, Kistói úton aluljáró építhető ki, illetve új nyomvonalakat kell meghatározni keleti és nyugati irányban, de csak közúti aluljáróként.)

A tervezett M4 megépítése -akár északi akár déli irányban történjen - ugyanezt a szerkezetet erősíti. Bármelyik megvalósítása esetén szükségesek a közel észak-déli új szerkezeti kapcsolatok.

Elvi szerkezet (2 ábra) az M4 alternatíváival

A településközpont hagyományosan a Kossuth Lajos utca Ady és a Gombai út közötti szakaszán alakult ki. Az elmúlt évtizedekben lassan behúzódott a mögöttes területekre illetve határozottan kiterjedt a Petofi Sándor utca és Ady Endre út mellett a vasút irányába.

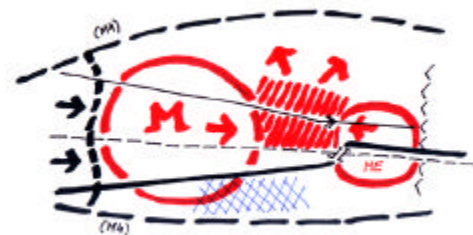
A fejlesztés további célja lehet a tendenciák erősítése, a folyamatok kiteljesítése.

A piac átépítése folyik, végleges térrendezés a Volánbusz végállomás kitelepítésével lehetséges. Feladat az Ady Endre út torkolatának kialakítása, az evangélikus templom és az élelmiszer áruház közötti szakaszon, az új összeköttetés megteremtése a Kenderes-alja felé.

A fejlesztés célja olyan kisvárosi forma megteremtése és építészeti kereteinek tartalommal való kitöltése, ami hosszú

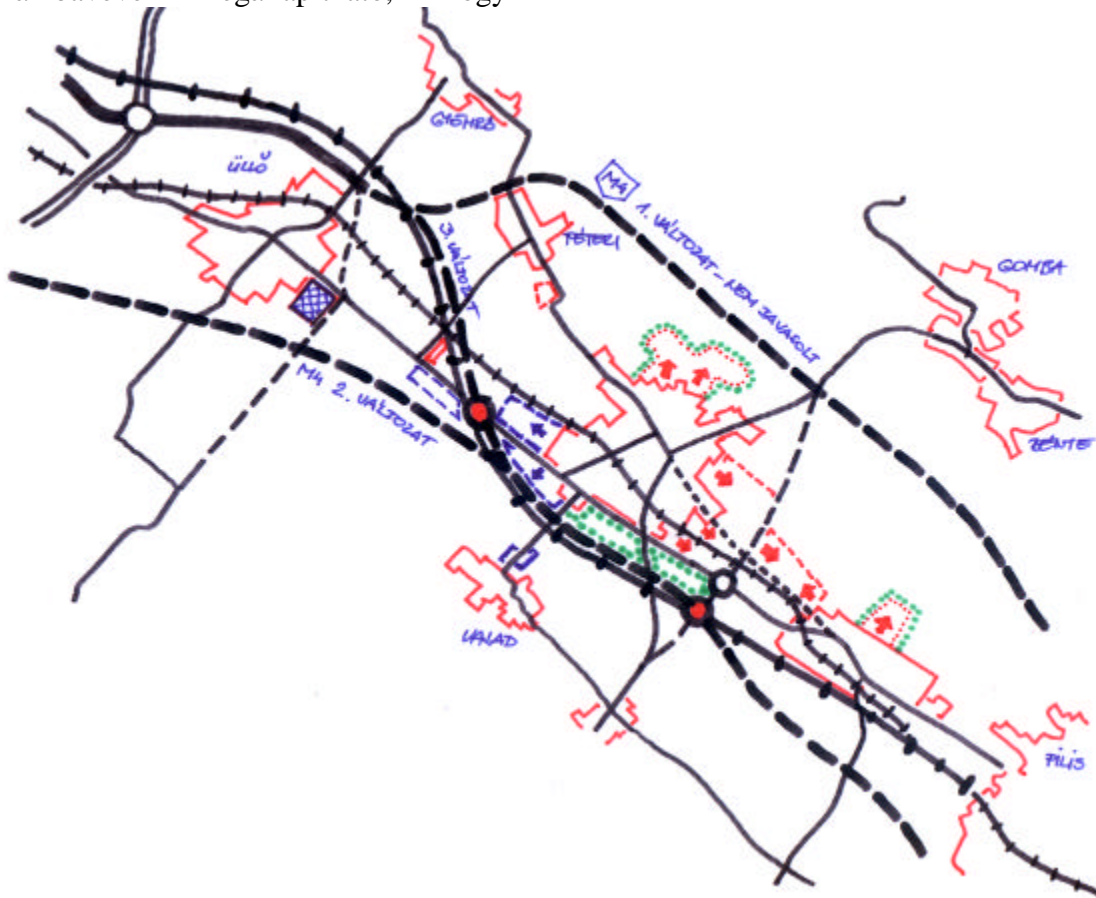
időn keresztül képes kiszolgálni az igényeket és kelő rugalmassággal rendelkezik ahhoz, hogy a még szükséges funkciókat fogadni tudja.

A település egészét vizsgálva –mivel gyakorlatilag két önálló településrészről áll Monor, mint „város” - megvizsgálendő alternatívát jelent a két rész összenövésének lehetősége.

A felmerült egyéb tényezőket figyelembevéve, a településszegélyek zártságát illetve a fejlesztés akadályait számbavéve megállapítható, hogy

mindkét településrész esetében reális lehet az ilyen irányú fejlesztés.

Közlekedéshálózati összefüggések - a fejlesztés irányai

A térség fejlődésének nagytávlatban meghatározó tényezője a 4-es országos főútvonal fejlesztése, nyomvonalainak elhelyezkedése.

A kormányzati közlekedési szervezetek elképzeléseiben nincs egyértelmű, világos álláspont, milyen vonalvezetéssel kell a térség gyorsforgalmi úthálózatát fejleszteni. A különböző térségi tervekben más és más nyomvonalak szerepelnek.

Eldöntött tény viszont az M0 délkeleti szektorának és a 4-es út első (és elkerülő) szakaszának megépítése Üllő területén, de a továbbvezetés nem kellően meghatározott. Ezért is szerepel az ábrán „északi” és „déli” változat, valamint egy közbenso, ami a legutóbbi időkben kidolgozott, *300 km-es sebességgel tervezett gyorsvasút* tanulmánytervével van összefüggésben.

Az északi nyomvonal keresztülhalad a Strázsán, a szolokön, és az út lég- és zajszennyezését is a város felé hozná a szél.

A város szempontjából – megítélésünk – szerint egyértelműen előnyösebb lenne, az ún. „déli” változat megépítése. Mindez természetesen csak nagytávlatú, elképzelés, de a 4-es út ma már terhelésének a határán jár, bizonyítják ezt a súlyos közlekedési balesetek is, amik sajnos mindennaposak a térségben.

Feltehető, hogy az ülloői szakasz megépítése után napirendre kerül a monori szakasz kapacitásbővítése is, 2x2 sávossá fejlesztése a térségben. Szakmailag minden bizonnyal hosszútávon megfelelne ez is, így kérdéses mikor épülhet egyáltalán autópálya a térségben. (Elképzeltető az is, hogy nem szükséges autópálya.)

A tervekben ennek ellenére szerepeltetni kell, ezzel is befolyásolva a döntéshozókat.

MONOR STATISZTIKAI ADATAI

61 860 hektár								
	1990	1995	1988	1999	2000	2001		
Lakónéesség	18 483	18 906	19 687	19 976	19 976	20 562	2 109 fo növekmény	
1990 %-ban		102,4	106,6	108,2	108,2	111,24		
Élve születés		237	236	224	249			
Halálozás		297	210	280	262			
Term.szaporodás		-60	-26	-56	-13	-223		
Vánd.különbözet		-	269	345	296	2 332	212/év átl.	
Lakásállomány	?????	6 618	6 784	6 841	6841	7 654		
100/fo		286	290	292	292			
Épített lakás/üd		79/7	61	69	57			
Ebbol cs.ház		54						
Megszűnt lakás		17	9	12	8			
Óvoda fh		500	500	500	500			
100fh/gy		151	149	148	148			
pedagógus		51	54	54	54			
gyermek		753	743	741				
Ált. iskola tant.		95	101	101	101			
pedagógus		161	151	153	153			
tanuló		2042	2176	2190	2190			
napközis		529	472	517	517			
Bölcsode								
100fh/gy		145	156	161	141			
főrohely		80						
gyermek		116						
gondozó		16						
Háziorvos		11	11	11	11			
Idosek klubja		45	41	39	38			
Kiskereskedelmi üzlet		385	205	245	258			
Ebbol élelmiszer		105	67	51	52			
vendéglátó		111	71	82	76			
Ker.szállítás fh		150		120	150			

szoba		56						
Zöldterületek								
közhasználatú		22,4 ha						
Belterületi		22,4 ha						
Belt.gondozott		3.2 ha						
játszóter		2						

2001. Népszámlálás

Város, község	1990	1990. jan.01-2001. jan. 31.			2001
		term. szaporodás ill. fogyás	lakcímváltozás	egyéb változás	
Monor	18 483	-223	1 969	333	20 562

Népmozgalom

A település népessége az agglomerációra jellemző folyamatok szerint az utóbbi években dinamikusabban fejlődik. A természetes szaporodás negatív, de a vándorlási különbözet nagy, az elmúlt öt év alatt mintegy 2 000 fő a növekmény. (1995-ben 18 906 fő, 1999-ben 19 976 fő, 2001 –ben cca 20 500fő)

A népességfejlődés dinamikája nagyjából megegyezik Szentendre és Budaörs városával anélkül, hogy a fejlesztés ezt mutatná. Pl. a lakásépítés (70-80 lakás/év) rendre feleakkora, mint ezekben a városokban.

A beköltöző népesség így feltehetően alacsony státuszú és jövedelmu.

Alapkérdés, szükséges-e akkor a lakásépítési területek nagymértékű növelése?

Területfejlesztés

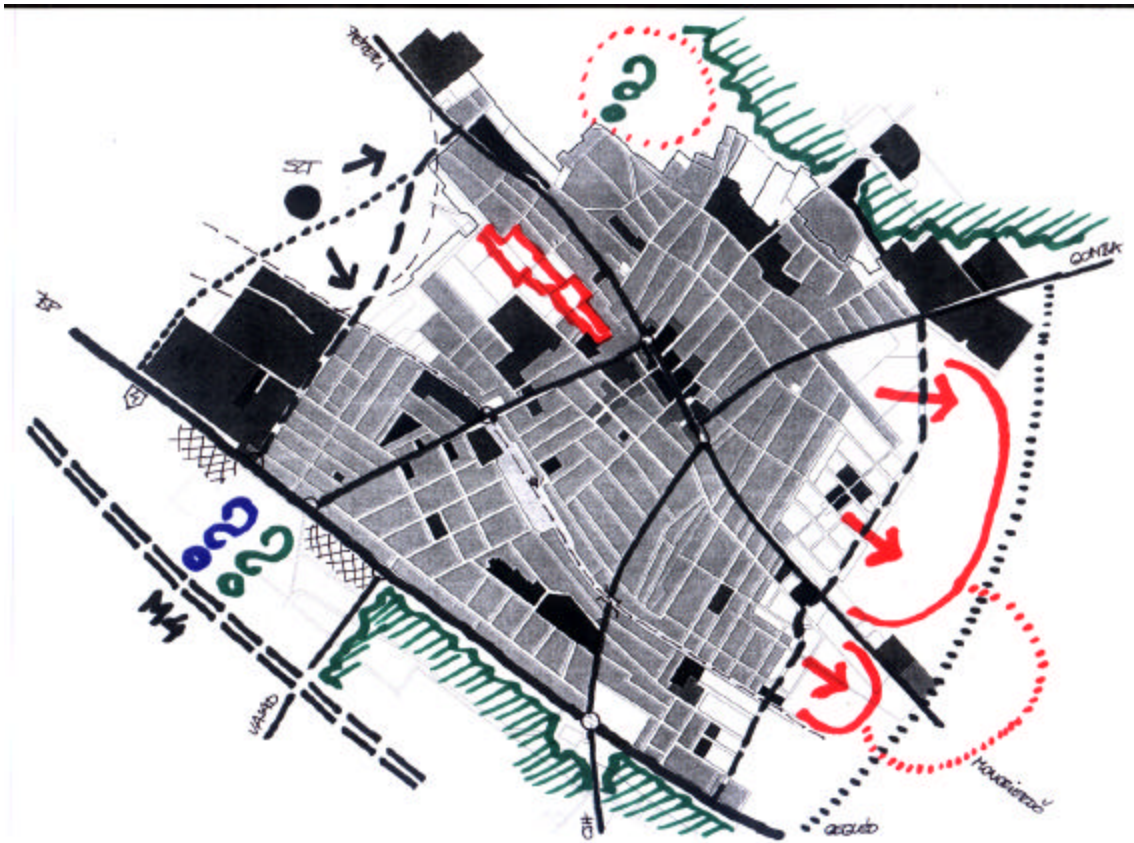
A lakásépítési területek fejlesztése mellett nagyon lényeges feladat a vállalkozási területek kiépítése.

A fejlesztések súlypontja áttolódott a 4-es út mellé és pontszerűen, ad hoc jelleggel fejlődik. Jellemző és látványos (de nem kedvező látványú) a kereskedelmi-szolgáltató vállalkozások fejlődése, nem a termelői tevékenységé.

Nagyléptékű fejlesztés, ami a terület minőségét is javítaná nem történt.

A tendencia nem jó irányú, nem lenne szerencsés, ha 4-es út melletti terület végig beépülne. A főút alatti, déli területek fejlesztése összefügg az új M4-es megépítésével, annak végleges nyomvonalának jelentheti majd a fejlesztés határát akkor, ha majd ismert lesz, tehát addig korlátozni szükséges az átmeneti zóna felhasználását.

A területfelhasználás tendenciái

Intézményfejlesztések

A város közoktatási hálózata kiépült, feladatát megfelelő szinten látja el, de épületei és területei egyre kevésbé tudnak megfelelni a követelményeknek.

Tartalékaikat kimerítették és bár a helyiségszámokat tekintve elegendőnek tunnek, de csak átfogó rekonstrukcióval képzelhető el megújításuk. A helyzet felmérése és javaslatok kidolgozása megkezdődött, a fejlesztés ütemét a rendelkezésre álló pénzügyi keretek határozzák meg.

A nevelési területen hiányzik a bölcsode, elhelyezése, megépítése a közeljövő feladata.

Környezetvédelem

2. 1. Talajvédelem, földvédelem

Monor területe jórészt lösszel, homokkal borított. A felszíni szennyezésre érzékenység szempontjából az 1-es, 2-es, 3-as érzékenységi kategóriába tartozik, így a város és közvetlen környéke a nagyon erosen érzékeny, és kisebb

részben a nagyon érzékeny besorolást kapta.

A település északnyugati, délkeleti, déli és délnyugati része érzékenység szempontjából a nagyon erosen érzékeny területek közé tartozik, északi és keleti része nem érzékeny. Talajminőséget ellenorzo pont a

várostól északnyugati irányba található egy helyen.

Talajszennyező forrás a közlekedés, amelynek hatása elsősorban a 4. számú főút menti területsávokban érzékelhető. A főút mellett közel azonos arányban éri a terhelés a beépített lakóterületek kertjeinek, erdőinek illetve természetes felületeinek talajait is. Koncentrált a talajszennyezés a felhagyott valamint a jelenlegi kommunális hulladéklerakó területén és közelében, valamint a nagy számú engedély nélküli szilárd hulladéklerakó helyén.

2. 2. Felszíni és felszín alatti vizek védelme

Monor település a kiemelt felszíni vízminőségvédelmi területek II/2-es kategóriájába tartozik, mint a Dunamenti parti szurésú ivóvízbázis része. A tervezési területen nincsen jelentős felszíni víz. A belvízlevezető csatornák kis vízhozamúak, szennyezettek. A Gyáli-focsatorna a Ráckevei-Soroksári-Duna és vízgyűjtőjének területéhez tartozik. A térség legjellemzőbb vízfolyása. Síkvidéki jellege miatt a vízhozam alakulásában kisebb szélsőségek figyelhetők meg. Átlagos vízhozamának 20 %-a tisztítatlan vagy csak részlegesen tisztított szennyvíz. (1996. évi adat).

2. 3. Levegőtisztaság védelem

A település levegőtisztaság védelmi szempontból a védett I. kategóriába tartozik. A településen jelentős ipari szennyező forrás nincs. Az ipartelepek elsősorban a település északi, nyugati részén, valamint a vasútvonal közelében helyezkednek el. Az uralkodó szélirányt figyelembe véve a település légszennyezettsége nem az ipari tevékenységből származik. Az átmenő nagy közúti és vasúti forgalom a légszennyezés fő forrása.

A település középső részén nyugat-keleti irányba húzódó vasútvonal az

ország egyik legforgalmasabb vasútvonala. A közúti közlekedés fő útvonalát a 4. számú főút (a település déli részén halad, kelet-nyugati irányban), a 4610 sz. út (mely a település központon halad keresztül kelet-nyugati irányban), a 3112-es számú út és a 3111. sz. út adja. Az utóbbi két út a települést északi-déli irányban szeli át, jelentős átmenő forgalmat vezetve a településre. A levegő- és zajszennyezés a vasút és a főforgalmú közutak csomópontjában koncentráltan jelentkezik.

2.4. Hulladékelhelyezés

Monor lakónépessége 19.976 fő, a lakásszám 6941. Annak kb. 83 %-ából, azaz közel 5800 lakásból történik rendszeres hulladékelszállítás. Ez éves szinten 14 ezer m³ hulladékot jelent. A település rendelkezik hulladéklerakó helylyel, mely a település északi részén, a felhagyott agyagbánya helyén található. A volt hulladéklerakó részleges rekultiválása megtörtént.

A közütemi szennyvízhálózat 15,4 km-t tesz ki. A szennyvízhálózatba bekapcsolt lakások száma 598 (8,7%), a tisztítottan elvezetett szennyvíz mennyisége pedig 340,8 ezer m³.(1999)

2.5. Zajterhelések

A várost fokozlekedési út, valamint fokozlekedési vasútipálya is érinti. A megye közlekedési jellegű fő környezeti zajforrásai által okozott zajterhelést és határérték túllépés nagyságát az érintett településekre vonatkoztatva három fokozatban állapították meg:

1. terhelő (1-5 dB (A) túllépés esetén)
2. jelentősen terhelő (6-10 dB (A) túllépés esetén)
3. nagymértékben terhelő (10-20 dB (A) túllépés esetén)

Monor a harmadik kategóriába sorolható a határérték túllépés tekintetében.

A települést légifolyosó is érinti, de a légi forgalomból adódó terhelések nem haladják meg a határértékeket.

Ipar és raktárterületek

Különböző típusú környezeti terheléseket jelentenek az iparterületek és a raktárak, amelyek döntően négy területegységen találhatók: az Ipar u. mentén, a vasút, valamint a 4.számú és a Bénye-Gomba felé vezető közút mentén.

Az Ipar u. mentén található létesítmények:

- PROFI raktárbázis, Mobil kenőanyag árusítás, felni árusítás, Bútorlap szabászat, Öntöde, Regranulatum Kft. Fóliafeldolgozó üzeme, Qualiastic Rt., MÉH telephely, Nagy Kertész Bt.

A vasút mentén található létesítmények:

- Kavics Beton Rt., Monori Mag Kft., Élelmiszerraktár,

A foközlekedési utak mentén található létesítmények:

- Volán telephely, Kofaragó, Ital Nagyker és más üzemek.

A fejlesztési koncepció meghatározó elemei

A város jövőképe

A koncepció eddig lefolytatott megbeszélésein, vitáin a következő alapelvek fogalmazódtak meg:

- Monor város a mérsékelt közepvárosi - kisvárosi fejlesztésben érdekelt, nem törekszik a mindenáron megvalósítandó növekedésre.
- A kistérség természetes központjaként kiegyensúlyozott kapcsolatokra törekszik a környező településekkel, hosszútávon minőségi ellátást biztosítva alapvetően az oktatás, az igazgatás, a kereskedelem, vendéglátás, szolgáltatás az idegenforgalom a sport és a kultúra területén, valamint közlekedés fejlesztésében. Fejlesztéseit a térség érdekeivel összehangoltan, a kölcsönös érdekek alapján kívánja megvalósítani.
- Lakóterületeit fokozatosan, hosszabb távon kívánja fejleszteni és az elkövetkezendő 10 évben lakónépességét legfeljebb 2000 – 2500 (kb 10 %) fovel kívánja növelni.
- Fő cél a minőségi fejlesztés, ami értékeinek megőrzését, továbbfejlesztését jelenti, belső városi területeinek megújítását, kisvárosi arculatának továbbfejlesztését, a városközpont befejezését kívánja meg. (A városkép sok hiányossággal bír, esetenként kifejezetten csúnyácska, a megrekedt városias fejlődés hiányainak pótlása, „a megalkotott” lyukak befoltozása, fontos feladat.) A környezet minőségének emelése a lokálpatriotizmus kialakításának és fejlesztésének lényeges momentuma.
- Lakóterületein a hagyományos kertvárosias beépítési formákat kívánja megépíteni, zöldfelületekkel gazdagon átszöve, a központi területekre korlátozva az intenzív városias beépítéseket. A lakóterületek biztosítsák az itt élők nyugalomát, pihenését, a környezeti ártalmaktól mentes életet.
- Zöldfelületeinek fejlesztése fontos cél, hiányzó városi parkjainak megteremtése az elkövetkezendő időszak egyik fő feladata lehet.
- Helyi gazdaságát erősítendő – megtartva a mezőgazdasági termelés fontosságát – kereskedelmi, szolgáltató területeinek kismértékű fejlesztése - *a közlekedésfejlesztési lehetőségekkel együttesen kezelve* - fokozatosan lehetséges.
- Külső területein minőségileg fejleszteni és megővni kívánja kertségeit, ami a város pihenő – rekreációs területe.
- Fejleszteni kívánja az adottságaira építő idegenforgalmat, erősíteni a borturizmust, távlatban a termálturizmust és más a vidéki élethez kapcsolódó szabadidős tevékenységeket, a szállásférőhelyek növelésével, az idegenforgalmi fejlesztések támogatásával.
- Belső területein a közművek és utak kiépítésével megteremti a hagyományos lakóterületek megújításának feltételeit.
- Intézményeinek minőségi megújítására törekedve megindítja oktatási rekonstrukciós programját mindkét településrészben, ami a teljes intézményhálózatnak a kor követelményeinek megfelelő kiépítését jelenti, területi bővítésekkel és új építésekkel, nagytávlatban.

Fejlesztési területek

A városszerkezet tagolódásának megfelelően, a különböző területrészeket külön – külön tárgyalva vázoljuk fel a hosszabb távon megoldandó feladatokat.

- Belső területek,
- Csatlakozó külső fejlesztési területek
- Üdülő – és rekreációs területek

Belső területek

Városközpont A központi területek kialakultak, egyes részegységek fejlesztése szükséges nagyobb távlatban. Így:

- A piac környezetének végleges kialakítása, az autóbusz pályaudvar kitelepítése, a „Monor plaza” kiépítése, üzleti szolgáltató és irodai funkciók fejlesztése
- A közmuvelődés intézményeinek fejlesztése, közösségi és magánro bevonásával
- A Kossuth és Ady útkereszteződés (Profi Áruház környezete) városi területeinek fejlesztése, alapvetően lakó és üzleti funkciók telepítése, közúti átkötés a Kenderes-alja felé
- A központi oktatási tömb – gimnázium – befejezése, új oktatási szárny és sportközpont kiépítése
- A „Foutca” rekonstrukciója, térfalak megújítása, befejezése, Petofi utca továbbfejlesztése – az igazgatási és üzleti negyed megújítása

Kenderes-alja A városi sportközpont és a lakásépítés területeinek fejlesztése, így:

- Városi uszoda megépítése és környezetének rendezése (építése folyamatban)
- Labdarúgó Stadion rekonstrukciója, az új öltözőépület és pálya felújítást követően a tömegsport lehetőségének biztosítása, a pályák és a környezet rendezése (építése folyamatban)
- A belső városi (lakó-) területek tartalékát képező területek funkcióinak véglegesítése, hasznosításának előkészítése

Csatlakozó külső fejlesztési területek

- Vásártér és Kapisztrán utca környezete, a hagyományos családiházak építés területként, a már korábban megindult fejlesztések folytatása
- Távlati új, lakóterületek kialakítása a Monor – Monorierdő összekötő út két oldalán. Laza, zöldfelületekkel átszott lakó- és intézményterületek fejlesztése, új és javuló környezeti minőség kialakítása nagytávlatban a két településrész között. (Csatlakozva Monor és Monorierdőhöz.)

- (A jelenlegi és a tervezett új 4-es közötti keleti összeköttetés kialakítása, a kapcsolódó területek rendezése, de nem vállalkozási területek kiépítésének igényével.)
- A jelenlegi 4-es út és a tervezett déli M4 (?) melletti, kereskedelmi, szolgáltató gazdasági területek fejlesztési koncepciójának véglegesítése, kismértéku területbovítással, a település nyugati oldalán
- A 4-es út melletti kialakult gazdasági területek szabályozása és behatárolása, a település déli és délkeleti szegélyterületein
- Vízbázis és a Csévharaszi út környezetének távlati hasznosítása, felülvizsgálat és nagytávlatú koncepció meghatározása

Üdülő – és rekreációs területek A hagyományos kertségek és a monorierdei üdüloterületek

- A Strázsahegy és környezetének fejlesztése, borvidéki jellegének megfelelően az idegenforgalom, borturizmus fejlesztése és a szolotermelő-terület jellegének megerősítése érdekében. (A rekreációs jelleg megtartása, esetleges fejlesztése mellett az „ellakosodás” megállítása, státuszának erősítése a feladat.)
- Monorierdő északi területein az üdülési funkciók fejlesztése, termálvíz turizmus fejlesztése, az idegenforgalmi funkciók erősítése, nagytávlatban új strandfürdő kiépítése, a terület természeti értékeinek megőrzésével és társadalmi státuszának megerősítésével

Közlekedésfejlesztés

- A belső területeken javítani kell az egyes területrészek közötti kapcsolatot, különként gyalogos és gépjármű kapcsolatot kell létesíteni a vasúton keresztül. (A monori vasúti átjárók a megye legrosszabb és nagyon balesetveszélyes (Katalin csárda), legnagyobb várakozási idejű helyei.)
- A belső gyűjtőhálózat kiépítése szükséges, kerékpársávokkal és önálló kerékpárutakkal.
- A külső területeken új hálózati elemek kiépítésével nagytávlatban biztosítani kell a belső területek forgalmi és környezeti tehermentesítését. Új átkötő, térségi szerepkörű út kiépítése az M4 autópályát, autópálya megépítésével összefüggésben.
- A város a 4-es út fejlesztésével kapcsolatban a déli vonalvezetésű változatot támogatja, ami megkíméli szőlő- és pihenőterületeit, és jobban biztosítja a gazdasági területeinek fejlesztését, valamint az út környezeti ártalmaitól megkíméli a települést.

Tájrendezés - külterületi területfelhasználás, tájszerkezet

- A helyi lakosság számára kedvezőbb környezeti feltételek megteremtése az országos összehasonlításban is nagyon intenzív területfelhasználású, erózió terhelte tájban.
- A viszonylag kedvező termohelyi adottságokkal rendelkező mezőgazdasági termelés (elsősorban a szőlő és gyümölcsstermesztés) feltételeinek hosszú távra megőrzése.
- A helyi lakosság pihenését, rekreációját szolgáló meglévő és potenciális településkörnyéki célterületek megőrzése, fejlesztése.
- Rombolt, károsított felületek rendezése, helyreállítása.

Természetvédelem

- Meg kell őrizni a helyi jelentőségű természetvédelmi területeket.
- Óvni kell a Nemzeti Park Igazgatóság által "természeti terület"-ként nyilvántartott nádas és gyepes területeket.
- Szükséges lenne a helyi jelentőségű ökológiai (zöld) folyosók kialakítása külterületen.
- Valószínűleg soha nem lesz országos jelentőségű védetté nyilvánítás Monoron.

Zöldfelületrendezés

- Egységes zöldfelületi rendszer kialakítása közhasználatú zöld felületekkel és utcafásításokkal.
- A helyi lakosság számára pihenő-játszó-sport területek kialakítása.
- Az érkező idegenforgalom számára is kultúrált környezet kialakítása.

Környezetvédelem

- Levegőtisztaság-védelmet szolgáló intézkedések a főútvonalak és az iparterületek mentén.
- Víztisztaság-védelmet szolgáló intézkedések a belterületen (szennyvízkezelés) és külterületen (felszíni vizek védelme).
- Talajvédelmet szolgáló tájrehabilitáció (rekultiváció) és fásítások.
- Zaj elleni védelmet szolgáló intézkedések a főutak és a vasút mentén.

Budapest, 2002. május

Az Önkormányzat megbízásából összeállította:

A.D.U. Építész Iroda Kft

Dr. Gajdos István építész

Dr. Csima Péter tájépítész